

Državni izpitni center

P 1 8 1 A 1 0 3 1 3

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

2018. május 29., kedd

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

Moderirana različica

1. FELADATLAP

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
1	2	♦ Masaru Emoto 1943-ban született Yokohamában/Japánban, és 2014-ben halt meg ugyanott. Feleségét Kazuko Emotonak hívták/hívják, három gyermekük van/volt/született. A Yokohamai Egyetem Bölcsészettudományi Karán szerzett diplomát/diplomázott. A Sri Lanka-i Colombo Nemzetközi Egyetemen szerzett doktori címet/doktorált.	Vagy ue. másképpen. 7 vagy 6 információ megfogalmazása 2 pont, 5, 4 vagy 3 információ megfogalmazása 1 pont. 2 vagy 1 információ megfogalmazása 0 pont.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
2	1	♦ tájékoztatás	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
3	1	♦ tudományos-ismeretterjesztő vagy publicisztikai stílus	
	2	♦ szakszavak (pl. molekuláris szerkezet, Föld) vagy idegen szók (pl. deformált, homeopátia) vagy világos mondatszerkesztés vagy összetett mondatok túlsúlya vagy tárgyilagos hangnem	1-1 stílusjegy kiírásáért 1-1 pont jár.
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
4	2	♦ a vízzel kapcsolatos kutatások, a vizsgálatok eredményei, valamint a kutató személye	A 3 elem kiírásáért 2 pont, 2 elemért 1 pont, 1 elem kiírásáért 0 pont jár.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
5	1	♦ I	
	1	♦ I	
	1	♦ H	
	1	♦ I	
	1	♦ H	
Összesen	5		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
6	2	♦ hall, lát, érez, megjegyez	4 jó megoldásért 2 pont, 3 vagy 2 jó megoldásért 1 pont jár.
	1	♦ gyógyításra/betegségek kezelésére	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
7	1	♦ káros anyagoktól mentes, ásványi anyagokban szegény, energetikailag pozitív rezgésű	2 jó megoldásért jár az 1 pont.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
8	1	♦ keresett/(nagyon) népszerű/világhírű	Vagy más megfelelő.
	1	♦ rendhagyó/természetes/a hagyományostól, a megszokottól eltérő/ természetes alapokon nyugvó	Vagy más megfelelő.
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
9	1	♦ idegen	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
10	1	♦ nehezen	
	1	♦ képtelen/nem képes	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások	
11	4	Intézménynév	♦ Yokohamai Egyetem, Bölcseztudományi Kar vagy Sri Lanka-i Colombo Nemzetközi Egyetem	Minden helyes megoldásért 1 pont jár.
		Földrajzi név	♦ Yokohama vagy Japán vagy Tokió	
		Cím	♦ A víz üzenete vagy A víz rejtett bölcsessége vagy A víz igaz hatalma vagy Szeresd önmagad	
		Személynév	♦ Masaru Emoto vagy Kazuko Emoto	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások	
12	3	Az igenév fajtája	Példa	Minden helyes megoldásért 1 pont jár.
		♦ főnévi	felállítani	
		folyamatos melléknévi	♦ látható	
		♦ befejezett melléknévi	kapott	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
13	2	♦ gond / ol / at / ok T K K J	Minden két jó megoldás 1 pont.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások	
14	3	Mássalhangzótörvény	Példa	Minden helyes megoldásért 1 pont jár.
		♦ Összeolvadás	segítségével	
		Írásban jelölt teljes hasonulás	♦ vízkristályokkal	
		Rövidülés	♦ folytatott vizsgálatok	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások	
15	3	Tagmondat	Az alá- és a mellérendelés megállapítása 1 pont, a fajta megnevezése 1-1 pont.	
		Alárendelés		
		Mellérendelés		
		1. és 2. között	♦ X	♦ kapcsolatos
		2. és 3. között	♦ X	♦ minőségjelzős

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások	
16	3	A szó szerkezet fajtája	Példa a mondatból	Minden jó megoldásért 1 pont jár.
		alany–állítmányi	♦ az orvostársadalom tekinti	
		időhatározós	♦ napjainkban tekinti	
		birtokos jelzős	♦ az energia szállítójának	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
17	1	♦ Kazuko Emoto kutatásai semmit sem mutattak ki a vízről. vagy Kazuko Emoto kutatásai nem mutattak ki sok mindent a vízről.	
	1	♦ A fiatal kutatónak már van kutatási tapasztalata.	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
18	1	♦ szlovéniai	
	1	♦ oldott állapotban	
	1	♦ Kiválóan	
	1	♦ sportolást, illetve	
Összesen	4		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
19	1	♦ szoktál	
	1	♦ kiválasztjuk	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Szemponatok
20		
Tartalom	5	a műfaji követelményeknek megfelelően fejti ki a véleményét (tématartás, érvelés)
Stílus	2	a szövegtípusnak való megfelelés (szókincs, arányosság, világosság)
Nyelvhelyesség	3	pontos, világos fogalmazás, a köznyelvi normatív formák használata, a nyelvjárási alakok kerülése, a helyesírási szabályok követése
Szerkezet	1	a szerkezeti követelményeknek való megfelelés, helyes, logikus szövegszerkesztés
Terjedelem	1	120 szó; 10%-kal rövidebb szöveg esetében a terjedelemért nem adható pont
Összesen	12	

2. FELADATLAP

1. Az irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Gelléri Andor Endre: Libacomb című művének részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően elvégzi az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a részlet témáját: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, illetve csak a részlet tartalmát írja le.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

Pl.: A novella egy idősödő asszony gondolatait, cselekvéseit, fiához és férjéhez való viszonyát mutatja be. A szövegrészlet Báthoriné önfeláldozását és egy váratlan fordulat következtében megfogalmazódó felismeréseit jeleníti meg.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Ismerteti az írói elbeszélésmódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti az elbeszélésmódot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól ismerteti az elbeszélésmódot.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti az elbeszélésmódot.

Pl.: A novella első fele egyes szám harmadik személyben íródott, objektív módon mutatja be az asszony cselekvéseit, a történetnek ezt a részét a narrátor interpretálja. A szöveg második fele Báthoriné és fia erős érzelmekkel folytatott, modalitását tekintve változatos mondatokból felépülő párbeszédére épül, melyet egy, a férjhez szóló nyitott kérdés fejez be.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Leírja, milyennek látja magát Báthoriné: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul írja le, milyennek látja magát Báthoriné.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól írja le, milyennek látja magát Báthoriné.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan írja le, milyennek látja magát Báthoriné.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve írja le, milyennek látja magát Báthoriné.

Pl.: Báthoriné megfáradtnak, öregnek látja magát. Nemrégiben szemüveget is kapott, amellyel arcát még torzabbnak véli: „*ha belepillant a tükörbe, két, néki idegen, furcsa, megnagyobbodott szem néz rá vissza*”. Aggódik, hogy férje nem találja már kívánatosnak, véleménye szerint a nők előbb öregszenek: „*S az asszony, ha öregedik: már szánnivaló; az ötvenéves férfi meg csak akkor kezd igazán mutatni*”. Saját vágyai már régen nincsenek.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a jellemzés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Bemutatja a nő mindennapi cselekvéseit: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul mutatja be a nő mindennapi cselekvéseit.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól mutatja be a nő mindennapi cselekvéseit.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan mutatja be a nő mindennapi cselekvéseit.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve mutatja be a nő mindennapi cselekvéseit.

Pl.: Báthoriné takarékosan vezeti szegényes háztartásukat, mindenben igyekszik spórolni: „*érti ő már az életet, tud ő gazdálkodni, csak a jövedelem kevés*”. Minden nap főz, az ételt is beosztja: „*Szegény liba nem is álmodhatta, hogy belőle mennyi minden készül: leveshús, aztán foghagymaszósszal kerül az asztalra, majd a melliből fasírt csinálódik*”. Örömmel veszi, ha családtagjainak ízlenek az elkészített fogások.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Megvizsgálja az asszony férjéhez és fiához fűződő viszonyát: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul vizsgálja meg a viszonyokat.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól vizsgálja meg a viszonyokat.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg a viszonyokat.
3	Jól, teljességre törekedve vizsgálja meg a viszonyokat.

Pl.: Báthoriné hosszú ideje él házasságban, velük élő fia is már felnőtt. Az asszony önfeláldozó velük szemben, naponta szolgálja őket, az ételből is a legjobb falatokat mindig nekik adja: „*mióta a fia húst eszik, akkortól ő már nem evett libacombot. Egyik az apjáié, másik a fiúé*”. Legnagyobb elismerés, ha hozzátartozói dicsérik az ebédét: „*van annál nagyobb öröm, mint mikor jól teletömik magukat s egyik a levest, másik a húst dicséri?*”.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a vizsgálat kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Összefoglalja, mi változtatja meg Báthoriné életét: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul foglalja össze, mi változtatja meg Báthoriné életét.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól foglalja össze, mi változtatja meg Báthoriné életét.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan foglalja össze, mi változtatja meg Báthoriné életét.
3	Jól, teljességre törekedve foglalja össze, mi változtatja meg Báthoriné életét.

Pl.: Fia beteg lesz, étvágytalan, nem kívánja az édesanyja által készített libacombot, így Báthoriné – vonakodva ugyan, de engedve a férfiak biztatásának – eszi meg a húst. Az asszony meghatódik, remeg a kezében az evőeszköz, könnyeivel küszködve állapítja meg, hogy hosszú idő óta nem jutott neki ilyen jó falat: „*Most eszem huszonöt év óta, fiam, az első libacombot*”. A fiú lelkesen kommentálja az eseményeket, dicséri az asszony életrevalóságát: „*az egész elmúlt élet felmerül: bajok, kínok, betegségek, amikor mindig anyu volt az, aki mégiscsak hozta az orvosságot, megszerezte a pár cipőt*”. Az új szemüvegével még szebbnek látja édesanyját: „*kicsi volt a szeme, most meg olyan szép nagyra nőtt, hogy nincs szebb szemű asszony a világon*”, férje is elismerően néz rá.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az összefoglalás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	A novellából kiindulva kifejti a véleményét arról, miért áldozta fel Báthoriné magát mindig a családjának: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fejti ki véleményét a kérdésben.
1	Felszínesen fejti ki véleményét a kérdésben.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejti ki véleményét a kérdésben.
3	Jól, meggyőzően fejti ki véleményét a kérdésben.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám az állásfoglalás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Állást foglal arról, mi minden adhat értelmet az életünknek: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem foglal állást a kérdésben.
1	Felszínesen foglal állást a kérdésben.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően foglal állást a kérdésben.
3	Jól, meggyőzően foglal állást a kérdésben.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

2. A kevésbé irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Nádas Péter: Hazug, csaló című novellájának részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően elvégzi az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a szövegrészlet témáját: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, illetve csak a részlet tartalmát írja le.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

Pl. A novella egy alkalmi iskolakerülő kisfiúval megesezt történetet mutat be. A kisgyermek egy hirtelen ötlettől vezérelve elkéri magát a tanórától, csavarogni indul, idejét az utcán tölti. A szöveg a fiú csínytevésével kapcsolatosan a tanítónő és a szülők véleményét is megjeleníti.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Ismerteti az írói elbeszélésmódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti az elbeszélésmódot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól ismerteti az elbeszélésmódot.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti az elbeszélésmódot.

Pl.: A történetet a kisfiú szemszögéből látjuk, egyes szám első személyben mondja el az iskolai és otthoni eseményeket. A novella elején az iskolakerülés megszervezését, a második részben pedig annak következményeit, a csínytevéssel való szembesülést, a felnőttek reakcióit meséli el: a leírást rövid kérdések és spekulációk szakítják meg.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Megvizsgálja, mi motiválja a kisgyermeket a szülői igazolás megírásakor: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul vizsgálja meg, mi motiválja a kisgyermeket.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól vizsgálja meg, mi motiválja a kisgyermeket.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg, mi motiválja a kisgyermeket.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve vizsgálja meg, mi motiválja a kisgyermeket.

Pl.: Az első osztályos kisgyermek iskolába menet egy építkezésnél szurokkészítő útépitő munkásokat lát, s ez felkelti az érdeklődését: „*De érdekes volt nézni, ahogyan az utat csinálták vele. És ahogy kihűlt!*”. Elvágódik a tanteremből, szívesebben töltené idejét az utcán, ezért az írni még alig tudó kisfiú édesapja nevét aláírva, nyomtatott betűkkel, suta stílussal, saját születésnapjára hivatkozva igazolást hamisít magának: „*KEDVES TANÍTÓNÉNI KÉREM HOGY ENGEDJE EL A FIAMAT MERT MA VAN A SZÜLETÉSNAPIJA ÉS AZT AKARJUK ÜNNEPELNI!*”.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Bemutatja a gyerek rejtőzködés közbeni gondolatait: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul mutatja be a gyerek rejtőzködés közbeni gondolatait.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól mutatja be a gyerek rejtőzködés közbeni gondolatait.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan mutatja be a gyerek rejtőzködés közbeni gondolatait.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve mutatja be a gyerek rejtőzködés közbeni gondolatait.

Pl.: A kisfiút a tanítónő érkezése sokkolja, először a fürdőszobában bújik el, majd a saját szobájában rejtőzik el. Izgul, szinte retteg, teste remeg, tenyere izzad, az ajándékba kapott csokoládé kezében megolvad: „*De nem tudtam megnyugodni. A kezemben puha lett a csokoládé. Belebottlottam a kádba!*”. Legszívesebben láthatatlanná válna, fél a lebukástól. Később, minden bátorságát összeszedve, bemegy a felnőttekhez, s megdöbbenve tapasztalja, hogy senki nem hozza szóba az iskolakerülést és

a családi születésnap ünnepséggel kapcsolatos füllentését: *„Teáztak. Mosolyogtak. Mintha nem történt volna semmi”.*

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Megfogalmazza, hogyan viszonyulnak a szülők és a tanító néni a kislány csínytevéséhez: 6 pont (alkalmazás és elemzés) . Egy-egy szempont 3-3 pont
0	Nem, illetve rosszul fogalmazza meg, hogyan viszonyulnak a szülők és a tanító néni a kislány csínytevéséhez.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól fogalmazza meg, hogyan viszonyulnak a szülők és a tanító néni a kislány csínytevéséhez.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan fogalmazza meg, hogyan viszonyulnak a szülők és a tanító néni a kislány csínytevéséhez.
3	Jól, teljességre törekedve fogalmazza meg, hogyan viszonyulnak a szülők és a tanító néni a kislány csínytevéséhez.

Pl.: A szülők szépen, szeretettel nevelik a kislányt: *„a szüleim soha nem vertek meg, és soha nem büntettek”.* Toleránsan viszonyulnak a tettehez, vidáman hallgatják a tanítónő beszámolóját, gyerekes füllentésnek tartják az iskolai történéseket: *„A szomszéd szobából áthallatszott a beszélgetés, meg halk nevetések, de hiába füleltem, nem hallottam, hogy mit beszélnek”.* Édesanyja megértéssel viszonyul hozzá, mozdulataival is kifejezi támogatását: *„És az anyám keze megsimogatta a kezem. És a fejem”.*

Pl.: A tanítónő elengedi a gyermeket a tanórától, úgy tesz, mintha a kislány által benyújtott kikerő valódi lenne. Délután azonban meglátogatja a családot, úgy viselkedik, mint egy valódi születésnap ünnepségre érkező vendég. Ünneplőbe öltözik, csokoládét hoz ajándékba, kedvesen viszonyul a kislányhoz: *„végigsimította a hajamat ...És mondta, hogy szeretettel üdvözlöl a születésnapomon, [...] és szeretne együtt ünnepelni velünk”.* Nem szégyeníti meg a gyermeket, ő is csínytevésként kezeli az iskolakerülést.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettséggel arányosan adható meg.

Pont	Kifejti az álláspontját arról, miért viselkedtek így a felnőttek a kislánnyal szemben: 3 pont (szintézis és értékelés) .
0	Nem fejt ki álláspontját a kérdésről.
1	Felszínesen fogalmazza meg álláspontját a kérdésről.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki álláspontját a kérdésről.
3	Jól, meggyőzően fejt ki álláspontját a kérdésről.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Leírja a véleményét arról, mi számít az életben hazugságnak és csalásnak: 3 pont (szintézis és értékelés) .
0	Nem írja le véleményét az kérdésről.
1	Felszínesen írja le véleményét az kérdésről.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően írja le véleményét az kérdésről.
3	Jól, meggyőzően írja le véleményét az kérdésről.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Az irodalmi dolgozat nyelvezetét a szakmai érettségi vizsga tantárgyi vizsgakatalógusa alapján értékeljük (helyesírás, nyelvhelyesség: 4 pont; stílus: 2 pont; szerkezet: 2 pont).